

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV. PÁPNOVELDE-UTCA. Telefon száma 55-88. KEZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA. CSAK BÉRMENTÉS LEVELEKET FOGADUNK EL.

EGYETÉRTÉS

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. PÁPNOVELDE-UTCA 8. Telefon száma 51-66. HIRDETÉSEKET ÉS NYILTÉRHEZ VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.

Mai számunk főbb közleményei. Veszélyeztetik: A monzai gyilkosság. Az olasz király halála. A merénylet részletei. Bresca Endapacten. Olaszország gyákra. Umberto király serege.

A monzai gyilkosság.

Benne vagyunk ennek a XX. századnak kimondhatatlanul sejteltetésére derengése közepett, de bizony közbe-közbe meglepnek bennünket olyan pillanatok, a mikor nagyon alázatosak, vagy talán helyesebben mondva nagyon cinikusok tudnánk lenni. Pillanatok, a mikor azt kérdezzük magunktól, hogy civilizáció, kultúra, szabadsági intézmények és mindaz, miben a modern társadalom fejlettségét és büszkeségét látjuk, nem kába képzelműség és üres fröcsök-e csupán. Épen az utóbbi időkben különös hangzottsággal és a szokottnál is sürriben dörögtek füleinkbe a civilizáció nagy jelszavait, az európai emberiség fensőbb hivatását, a művelt népek szolidaritás érzését. De ime közvetlen közelünkben egyszerre pokoli mélység tárul fel és rettenetes sötétség gomolyog szemünk előtt.

Most meggyilkolták Umberto, Olaszország királyát is. Ennek a gyilkosságnak is egyetlen magyarzata az, hogy az anarchista szövetkezetek egy újabb gaztette. És a dolognak ez a magyarzata egyszerűen mind a dolog magyarázatlansága; valami olyas, mi az emberi cselekedetek észszerű

megokolásának határai közé nem foglalható, a mire elfogadható lélektani alapot sem találhatunk. Nem épen a szabadság és népjog barátaiban kelti-e a legsajgóbb érzéseket ez a királygyilkosság, nem épen a demokrácia igaz hívőt indítja-e fájdalom gondolatokra? Sok bűn és mulasztás terheli a nép irányában Olaszország mai kormányrendszerét. Nem lehet azt sem tagadni, hogy ennek a szép országnak társadalmi és gazdasági viszonyai hosszabb idő óta szinte végzetlenül alakot öltöttek és keseredett érzelmeket halmoztak fel az olasz nép nagy részében. De az irtózatosságnak nem a fekete vonala, melyet az olasz anarchista szövetkezet működése húzott végig korunk emlékeztető, igen kevés, vagy épen semmi logikai összefüggésbe sem hozható az olasz kormányzat és politika hibáival. Ez a rettenetes szövetkezet csak származása révén függ össze az olasz földele, de célját és hatáskörét régtől nemzetközi szempontok szerint állapította meg. A kik az orgyilkosságból oly fanatikus kultuszot űznek, nekik nem kisebb az ambíciójuk, minthogy az egész világ megváltoít szerepeljenek. Olasz anarchista gyilkolta meg Spanyolország konzervatív miniszterét; olasz anarchista szurta le Carnot-ot, a francia köztársaság elnökét, a kinek ősei is a demokrácia harcos bajnokai voltak; olasz anarchista mártotta gyászos törét a mi királynőnk agyagszívére is. Hogy most Umberto királyt is elérte a sötét végzet, ez bizonyosan nem azért történt, mintha a gyilkos banda vele az olasz nép számárára akarta volna elvezetni. Halálnak szánták csak azért, mert ő is fenn járt az állami hatalom magaslatán, és bizonyára vele sines kimerítve őrdögi merényletek listáját. És nyilvánvaló, hogy épen azokat szemelik ki legveszélyesebben áldozatul, kik a legjobbak, kik állnak fényét, hatalmuk erejét mindig a közjó feyverélt adták.

Ennél az utolsó büntetnélen épen legkevésbé szabad a népzélet és a tömegindulat szelhes háttérét keresni. Umberto a demokratikus rendnek mondhatni ideális király volt. Egész lélekkel személyesítette át a forradalmi átalakulást, mely az őrségi szavójai dinasztiait a nemzeti egység ügyévé összeforrasztotta. Mesés bátorsággal, esodlatos áldozatkészséggel tanúsított mindenkor, valahányszor a legalsóbb néposztályok érdekeit lehetett előmozdítani vagy szenvedéseiket kellett enyhítenie. A legnagyobb mértékben fejtette ki azokat a királyi tulajdonságokat, melyek a népszerűség verőfényét árasztották rajta. És semmi rosszért nem lehetett ő felelőssé tenni, mert politikai alapelve volt, hogy feltétlen tiszteletben tartsa országát szabad intézményeit és alkotmányos hatáskörét tullejára a legválsá-

gossab körülmények között is vonakodott. Noha Olaszországban nagyon elterjedt a republikánus gondolkodás, hihetetlen dolog, hogy valaki ilyen okból, egyszerűen a kormányforma gyűlöletéből emelhetett reá gyilkos kezét. A királyi hivatás legnemesebb martírjává fogja őt elismerni az olasz nép. Kiömlött vérenek nagy tanúságokkal és nagy elhatározásokkal kell megteremkenyítenie az olasz szabadság földjét. Az olasz államférfiaknak és az összes parlamenti pártoknak meg kell érteniök, hogy minden nagyhatalmi ambíció és még inkább minden párturalmi érdek előtt kell járnia a folytonos gazdasági válságok leküzdésének, valamint a századokon át elhanyagolt és demoralizált tömegek értelmi és erkölcsi fejlesztésének. De meg kell érteniök még a legszélsőbb hajlamú olasz politikuskoknak azt is, hogy az Olaszországban elharapított anarchista bünszövetkezet nem lehet a politikai természetű mozgalmak szabályai alá vonni, még kevésbé az alkotmányos véleményküzdelmek mértéke szerint megélni. Be kell látniök, hogy ez a gonosz örültsg oly ragyala, melyet az olasz közép romantikus képzelműsége és összekülvésekre való hajlandósága buján kitesztet, de melynek az olasz népelellet semmi szerves összefüggése nincs. Ezt a fekélyt erélyes metszéssel ki kell irtani, csak úgy, mint annak idején a brigantagiót sikerült kiirtani. Ez Olaszországnak immár haladéktalanul vált tartozása a civilizált világ irányában. Szentimentalizmusnak, se doktrinárségnek itt helye többé nincsen.

Budapest, július 30.

A jövő évi költségvetés és a pénzügyminiszter. Az egyes miniszteriumok már elkészítették a jövő évi költségvetésüket, s azok most vannak a pénzügyminiszternél a fedezetre vonatkozó véleményezés végett. Értesülésünk szerint a pénzügyminiszteri vörös plajbász nagy áthuzásokkal csinált az egyes tárca-előirányzatokon, s Lukacs László első álláspontrajében kijelentette, hogy olyan kiadásokról, melyek az eddigi budgetek normális keretét meghaladják s a melyek nem alapulnak már megszavazott törvényeken, ő a fedezet tekintetében nem vállalhat felelősséget. Azok a kegyetlen rendeletek, melyeket a pénzügyminiszter az adótartozások behajtására nézve kibocsátott, összefüggésben állanak azokkal a főlemel követelésekkel, melyeket az egyes reszortminiszterek az állami bevételek iránt támasztanak. A pénzügyminiszter nyilvánvalóvá akarja tenni, hogy az ország adózó közönségéből az eddigi szolgáltatásnál számbavehetően többet a legdrasztikusabb eszközökkel sem lehet kiperéslni s hogy ennelfogva minden téren a kiadások legnagyobb megszorítására van szükség. A költségvetés mind a mellett jelentékeny kiadási emelke-

dést fog feltüntetni, első sorban a közözügyi költségek rovására. Nagyobb emelkedés lesz ezenkívül a belügyi és az igazsáügyi tárcaánál, nem is említve a honvédelmi, a hol a katonatiszti fizetések emelésének teljes érvényesítése, minthogy az idén a 30%-os szolgálati díjak már nem vonatnak le, több mint 300.000 frt kiadási többletet fog okozni. A napokban lesz különben a minisztertanács, mely a pénzügyminiszteri kritika meghallgatásával az egész költségvetést megállapítja.

Elektro-technika és paritás. A P. L. mai esti lapjában a következőket olvassuk:

«A közös hadügyminiszternek szándékában van, hogy azokat a tiszteket, a kik a világitási technikai tanfolyamot legalább is «igen jó» eredménnyel elvégezték, további kiképzetésük végett egy évi tanfolyamra a bécsi technikai főiskolába be fogja hívni. A pályázók tartoznak a nevezett főiskola tantervének megkezdése előtt vizsgálatot tenni a felsőbb mennyiségtanból, mechanikából és ábrázoló geometriából, ama mérték szerint, mely a felsőbb tanfolyamok fő, illetőleg felvételi vizsgálatára nézve elő van írva.»

Maga a dolog érdeme ellen nem szólnok, sőt egészen helyesülök, ha az arra alkalmas katonatiszteket valamennyire tudományosan is megismertetik az elektro-technika csodálatos vívmányaival. De mért van erre a célra kiszemelve csupán a bécsi technikai főiskola? És miért van mellőzve a budapesti m. kir. műegyetem, a melynek a tudományos uiveguya egyáltalán nincs alatta a bésinek s a mely épen az elektro-technika terén európai tekintélyre végződött? Hogy a budapesti műegyetemen az előadások magyarul tartatnak, az nem lehet ok erre a mellőzésre, mert a hadsereg tisztjeinek, különösen azoknak, a kik az intelligenciát, az ellet képviselik, magyarul csak kell talan tudniök. Nem láthatunk az esetben tehát mást, mint a hadügyminiszter részéről a magyar tudományok (a mely pedig jóval előtte jár a bésinek) szándékos semmibe-vételét.

Az olasz király halála.

Az anarchia fekete réme ismét fölmerült az éjszakából s kísérteties árnya végszáguldó egész Olaszországon. A gyász kifejezéseit összevegyezték a felháborodás, az iszonyat és rémület hangjaival Olaszország földjén. Egy jó uralkodót vesztett el az olasz nép, a ki népe üdvét viselte szívén és a ki épen akkor esik áldozatul az elvetemült szörnyetegek, a mikor nemzete ifjúsága iránt tanúsított meleg érdeklődést.

Az olasz nép gyászában osztozik az egész civilizált világ. A népek mind részvétellejesen tekintenek Olaszországra és az olasz királyi család felé. Uralkodók és kormányok egyaránt sietnek kifejezés adni igaz részvételeknek. De egyszerűsind az egész világon egyértelműleg kifejezésre jut az az elutasíthatlan gondolat, hogy az anarchia ellen valamit tenni kell és oly rendszabályokat kell életbe léptetni, a melyek gátat vet a sötétben bujkáló és orgyilkos eszközökkel dolgozó szekta ellen, a melynek főszékvé lett Olaszország. E rendszabályok nem képzeltelők el másképen, csak úgy, ha nemzetközi védelmi eszközökről gondos-

kodnak a kormányok, a melyek gátat vehetnek az anarchia merényleteinek, a melyeket a gyilkosok a tett propagandájának neveznek.

Umberto király halála a merénylet borzalmaságán kívül a miatt a veszteség miatt is megdöbbentő, mely az olasz népet érte. Umberto ugyanis mint király, ugys mint ember sokáig emlékeztetésben fog maradni gyászoló alattvalóinak s az olasz népek nem lehet ma jobbat kívánni mint azt, hogy II. Viktor Emánuel, az új király is azzal lépjen a trónra, mint lépett az apja, hogy «legfőbb törekvésem lesz, hogy népem szeretetét kiérdemeljem», s hogy ezt el is érje égy ug, mint elérte a szerencsétlen Umberto király.

A merénylet részleteiről különben a mai számunkban már közölt táviratokon kívül, még a következő jelentéseink érkezték:

A merénylet részletei.

Monza, július 30. A monzai polgármester hívta meg Umberto királyt a kerületi tornanőpelyre. A meghívást az olasz király legnapellőt fogadta el s megígérte, hogy jelen lesz az ünnepején.

Ez igérete folytán jelent meg a király tegnap este kilencedéféli órákor az ünnepején és annak minden mozzanatát a legnagyobb érdeklődéssel nézte végig. Mikor a mutatványok véget értek, a tornászok zárt sorokban elvonultak előtte. Azután következett az ünnepej legérdekesebb része: a díjkiosztás, a melyet a király maga eszközölt. Szokása szerint minden díjazottnak néhány barátosság szót intézett. Az egyik kitüntetett örömeiben így szolt a királyhoz:

— Száz esztendőig tartsa meg isten felségedet! A király erre így felelt: — Én pedig kívánom, hogy mindig ilyen háflaim legyenek, a mig élek!

Már tíz óra volt, a mikor az ünnepej véget ért. Ünnepi bizottság, polgármester sorfalat állt a király előtt, a ki barátságosan bucsuzott el az uraktól.

A király kocsiába szállt. Mellette foglalt helyet gróf Pansioroglia, a hádségede.

Először történt a merénylet, a mely véget vetett a király életének.

Sápadt arcuz, feketehűs, felérkeztyű fiatal ember vált ki hirtelen a tömegből. Sietve közeledett a kocsihoz s roszolt a királynak. A merénylőre a közölgyelem csak akkor fordult, a mikor az első lövés eldörögött. A tömeget páni rettegés és iszonyú rémület dermesztette meg. Annyi idő sem maradt, hogy ebből a dermedésből akármik is felocsudott volna, mert a merénylő gyors egymásutánban még kétszer (más verzió szerint háromszor) süttöte el feyverélt.

A király az első lövés után felállt a kocsiában. A második lövés átan azonban nyomban visszahanyatlott, szívéhez kapott és így kiáltott fel: — Vigyem van! Sietve találtak!

A kocsi nem tudta, hogy a merénylő golyója a királyt találta, ostorával a lovak közé csapott és sebesen elhajtott. A koci közelében levők a

UMBERTO.

Umberto király mint fejedelem is, mint ember is, egyike volt a legideálisabbaknak. Igazi alkotmányos király volt, s a Le roi regne, mais il ne gouverne pas alkotmányos elvet jobban senki sem tartotta szemé előtt, mint ő. Miniszterek és kabinettek váltakoztak, de ebben a királyt nem vezette sohasem egyéb, mint a parlamentnek akaratát, s még Crispit sem tartotta tovább, mint a meddig a parlament akarta, pedig hát Crispinek koronáját köszönhette, s Crispit az Annunziata-rend révén «bátyja» volt. Királyi kötelességet mindig lelkesedéssel teljesítette, s ő volt mindig az első, mikor arról volt szó, hogy valakinek a baján segíteni kell. Mikor Nápolyban naponként számszámra haltak meg az emberek, Umberto egy percig sem habozott, hogy oda menjen.

— A Napolit si muore, vado a Napoli. Ezek voltak a szavai: «Nápolyban halnak az emberek, Nápolyba megyek». Ez válasz volt egy meghívásra, melyet ugyanaznap küldött hozzá a tunisi tisztikar, s a melyet azonnal utasított vissza, hogy nem most nem az a kötelesség, hogy katonai ünnepre menjen, hanem az, hogy a kholerakórházakat látogassa.

Igazán nem lehet nemesebben felogni az uralkodói kötelességeket, mint a hogy azokat Umberto király fogta föl. Ezért alig volt népszerűbb uralkodó Európában, mint volt Umberto király, még a legszélsőbb radikális pártokhoz tartozók előtt is. Nagyon sokra becsülték benne azt alattvalói, hogy néhány hivatalos ünnep kivételével, a mikor katonaruhát öltött magára, mindig polgári öltözetben járt: — Első sorban polgár, és nem katoná akart lenni.

E miatt a király támadásoknak is volt kitéve, s csodálatos, hogy épen a szociálisták részéről. Az abessziniai expedíció alatt ugyanis, mikor a vereségek egymás után érték az olasz sereget, Zanardelli a parlamentben megtámadta az olasz királyt, miért nem küldi le a királyi háznak valamelyik tagját a harctérre, mire Bissolati és Ferri szociálista képviselők azt kiáltották közbe: «A savoyaiak gyávák s mindig otthon ültek, míg mások harcoltak.»

A támadás fölébe jutott Umberto királynak is, a ki másnap meghívta vezérkarát ebédre s a következő beszédet intézte hozzájuk:

Bajtársaim! Nem magamat, hanem őseimet akarom védeni, a kikről mindenféle vádat el lehetett volna mondani, csak azt nem, hogy gyávák voltak. A savoyai ház a híres hadverők egész seregét mutatja fel. Már V. Amadé a «nagy»

melleknevet vívta ki a maga számára a burgundi és bresciai harctereken, de főleg Róma falai előtt, melyet 1312-ben VII. Henrik császárral együtt ostromolt, azután Brabantban és a lyoni ütközetekben. Ennek unokája már 21 éves korában meghódította Piemontot, s Franciaországot arra kényszerítette, hogy ismerje el örökösli jogát Fausignyre és Gexre; 32 éves korában a török ellen vonult s ismételtlen megverte a szultán vérszékét. Savoyát és Piemontot 1559-ben Emanuel Filibert egyesítette egy országgá s annak határait örökös harcokkal kellett megvédenie. A spanyol örökösödési háborúban Savoyai Eugén kiverte a francziák Itáliából s nagybátyjának Viktor Amadeusnak egész tartományokat hódított. Családom újabb történetéből csak apamát, Victor Emanuel, Olaszország egyesítőjét, akarom felemlíteni, a ki már herceg korában többször állt tűzben s San-Martinónál négyezer vezette csapatát a tulynomó számu ellenség ellen. Ezt nem mint királyt, ezt mint katonát mondtam, a ki szeretem a békét, de büszkeséggel gondolok arra, hogy olyan családból születtem, mely nem rettent vissza soha attól, hogy ha kell vért ontás.

Ez volt az egyetlen beszéde Umberto királynak, a melyben arra hivatkozott, hogy ő is katoná s nem csak polgár. Pedig ő is dicsőség szerzet már egyszer a kardaljainak. Mint 22 éves ifjú ugyanis résztvett a custozai csatában az osztrákok ellen, s testvérével, az azóta meghalt Amadeus herceggel, a ki utóbb egy időre spanyol király is lett, bátran kitartott a golyó-és bombázorok kellő közepében.

A savoyai királyi ház, melyből ő született, a legrégibb dinasztia Európában s 1000-ig vezethető vissza a családjába. A savoyai ház egyenes ágának őse gróf Biancamans (Elszekerű) Umberto volt, de ez az ág 1831-ben Carlo Felice királyllyal kihalt s trónját Carlo Alberto és vele a savoyai-carignano ház örökölte s tulajdonképpen ebből származott a mai dinasztia. A zentai őse, savoyai Eugen, a ki a magyar történelemben is halhatatlanná tette a nevét, egy ma már kihalt oldalágból, a savoyai-soisson ágából született.

A savoyai ház csak 1870 óta uralkodik az egész olasz királyság fölött, s nincsenek is neki nagy dynasztikus tradíciói másutt, mint Piemontban, mégis olasznak érzi magát a királyi család minden csepp verében, s olasznak ismeri őt minden alattvalója.

Első sorban alkotmányos király akart lenni, s érdekes összehasonlítást ebből a szempontból azt a proklamációt, melyet 1878 január 10-én, tehát trónra lépése után való napon intézett népéhez, s azt a trónbeszédet, a melylyel néhány héttel ez előtt az új olasz képviselőházat megnyitotta.

— Követni fogom apám nagy példáját a hazához való ragaszkodásban, a haladás iránti szeretetben, a melyek hazámnak büszkeségei. Eggyetlen dicsővágam lesz, hogy népem szeretetét kiérdemeljem. Olaszok! Első királyotok meghalt, de utóda be fogja bizonyítani, hogy az intézmények nem halnak meg.

Ennél fenségebb szavak trón lépésőjéről még nem hangzottak el s hogy mennyire sem előtt tartotta mindig, annak tanúsága az a trónbeszéd, a melyet ez év június 16-án tartott az új olasz képviselőház tagjaihoz s a melyen többek közt a következőket mondotta:

— A király bizik benne, hogy a parlament bölcsességében, hazafiságában és a szabadság intézményei iránt való szeretetében buzditott és eszközöket talál majd arra, hogy nehéz és elutasíthatlan kötelességeit teljesítse. Egy napon, a mikor az általános fájdalom közepette kihirdettem atyámnak, a nagy királynak a halálát, azt mondtam, hogy be fogom bizonyítani az olaszoknak, hogy az intézmények nem pusztulnak el. Most be kell valtanom ezt a legszentebb ígéretemet, tehát kötelességem megvédeni ezeket az intézményeket minden veszedelem ellen, a mely őket fenyegetheti. Önöknek pedig ugy kell cselekedniök, hogy a nép ne szűnjék meg ezekben az intézményekben boldogulásának legerősebb eszközeit látni.

A király azonban nemcsak szóban beszélt, hanem tetteben cselekedett is. A mit mondtott, azt meg is tartotta, ennek bizonyossága az ő nagy népszerűsége nemcsak saját országában, hanem az egész világon.

Eletmódja nagyon egyszerű volt. Ritkán aludt tovább öt-hat óránál. Mikor felkelt, egy csésze fekete kávéval, azután megfürdött és a kvirniál kertjében lovagolt. Délelőtt tizenegy órákor a palota terraszán elolvasta az újságokat s főleg azt nézte, hol kell nyomorultakon vagy szerencsétleneken segítenie. A segélykérvényeket mindig maga olvasta át, s a kérévények szelére vörös fintaival mindig fölírta, hogy mekkora összeget utal ki a magánpénztárából. Déli tizenkét és egy óra között lunch volt nála, «en petit comité»; csak vizet ivott étkezés közben. Csakis este ivott egy pohár régi piemonti vörös bort. Délután egy óra és négy óra között fogadta látogatóit és azokat, a kik nála kihallgatáson jelentkeztek. Négy órákor kikocsizott, és pedig vagy a Viale Pariolun vagy pedig a campagnába. Az óta a merénylet óta, melyet elene Acciarito 1897. április 22-én elkövetett, óvatossá lett; mindig magas kocsiul, melyet maga hajtott, nehogy ug, mint Acciarito akarta, törrel surjálk le. Mikor a sétatokozásról visszatért, át-olvasta a beérkezett újságokat és táviratokat, s azután átment a királyné lakosztályába, hogy ka-

— Követni fogom apám nagy példáját a hazához való ragaszkodásban, a haladás iránti szeretetben, a melyek hazámnak büszkeségei. Eggyetlen dicsővágam lesz, hogy népem szeretetét kiérdemeljem. Olaszok! Első királyotok meghalt, de utóda be fogja bizonyítani, hogy az intézmények nem halnak meg.

Ennél fenségebb szavak trón lépésőjéről még nem hangzottak el s hogy mennyire sem előtt tartotta mindig, annak tanúsága az a trónbeszéd, a melyet ez év június 16-án tartott az új olasz képviselőház tagjaihoz s a melyen többek közt a következőket mondotta:

— A király bizik benne, hogy a parlament bölcsességében, hazafiságában és a szabadság intézményei iránt való szeretetében buzditott és eszközöket talál majd arra, hogy nehéz és elutasíthatlan kötelességeit teljesítse. Egy napon, a mikor az általános fájdalom közepette kihirdettem atyámnak, a nagy királynak a halálát, azt mondtam, hogy be fogom bizonyítani az olaszoknak, hogy az intézmények nem pusztulnak el. Most be kell valtanom ezt a legszentebb ígéretemet, tehát kötelességem megvédeni ezeket az intézményeket minden veszedelem ellen, a mely őket fenyegetheti. Önöknek pedig ugy kell cselekedniök, hogy a nép ne szűnjék meg ezekben az intézményekben boldogulásának legerősebb eszközeit látni.

A király azonban nemcsak szóban beszélt, hanem tetteben cselekedett is. A mit mondtott, azt meg is tartotta, ennek bizonyossága az ő nagy népszerűsége nemcsak saját országában, hanem az egész világon.

Eletmódja nagyon egyszerű volt. Ritkán aludt tovább öt-hat óránál. Mikor felkelt, egy csésze fekete kávéval, azután megfürdött és a kvirniál kertjében lovagolt. Délelőtt tizenegy órákor a palota terraszán elolvasta az újságokat s főleg azt nézte, hol kell nyomorultakon vagy szerencsétleneken segítenie. A segélykérvényeket mindig maga olvasta át, s a kérévények szelére vörös fintaival mindig fölírta, hogy mekkora összeget utal ki a magánpénztárából. Déli tizenkét és egy óra között lunch volt nála, «en petit comité»; csak vizet ivott étkezés közben. Csakis este ivott egy pohár régi piemonti vörös bort. Délután egy óra és négy óra között fogadta látogatóit és azokat, a kik nála kihallgatáson jelentkeztek. Négy órákor kikocsizott, és pedig vagy a Viale Pariolun vagy pedig a campagnába. Az óta a merénylet óta, melyet elene Acciarito 1897. április 22-én elkövetett, óvatossá lett; mindig magas kocsiul, melyet maga hajtott, nehogy ug, mint Acciarito akarta, törrel surjálk le. Mikor a sétatokozásról visszatért, át-olvasta a beérkezett újságokat és táviratokat, s azután átment a királyné lakosztályába, hogy ka-

— Követni fogom apám nagy példáját a hazához való ragaszkodásban, a haladás iránti szeretetben, a melyek hazámnak büszkeségei. Eggyetlen dicsővágam lesz, hogy népem szeretetét kiérdemeljem. Olaszok! Első királyotok meghalt, de utóda be fogja bizonyítani, hogy az intézmények nem halnak meg.

Ennél fenségebb szavak trón lépésőjéről még nem hangzottak el s hogy mennyire sem előtt tartotta mindig, annak tanúsága az a trónbeszéd, a melyet ez év június 16-án tartott az új olasz képviselőház tagjaihoz s a melyen többek közt a következőket mondotta:

— A király bizik benne, hogy a parlament bölcsességében, hazafiságában és a szabadság intézményei iránt való szeretetében buzditott és eszközöket talál majd arra, hogy nehéz és elutasíthatlan kötelességeit teljesítse. Egy napon, a mikor az általános fájdalom közepette kihirdettem atyámnak, a nagy királynak a halálát, azt mondtam, hogy be fogom bizonyítani az olaszoknak, hogy az intézmények nem pusztulnak el. Most be kell valtanom ezt a legszentebb ígéretemet, tehát kötelességem megvédeni ezeket az intézményeket minden veszedelem ellen, a mely őket fenyegetheti. Önöknek pedig ugy kell cselekedniök, hogy a nép ne szűnjék meg ezekben az intézményekben boldogulásának legerősebb eszközeit látni.

A király azonban nemcsak szóban beszélt, hanem tetteben cselekedett is. A mit mondtott, azt meg is tartotta, ennek bizonyossága az ő nagy népszerűsége nemcsak saját országában, hanem az egész világon.

Eletmódja nagyon egyszerű volt. Ritkán aludt tovább öt-hat óránál. Mikor felkelt, egy csésze fekete kávéval, azután megfürdött és a kvirniál kertjében lovagolt. Délelőtt tizenegy órákor a palota terraszán elolvasta az újságokat s főleg azt nézte, hol kell nyomorultakon vagy szerencsétleneken segítenie. A segélykérvényeket mindig maga olvasta át, s a kérévények szelére vörös fintaival mindig fölírta, hogy mekkora összeget utal ki a magánpénztárából. Déli tizenkét és egy óra között lunch volt nála, «en petit comité»; csak vizet ivott étkezés közben. Csakis este ivott egy pohár régi piemonti vörös bort. Délután egy óra és négy óra között fogadta látogatóit és azokat, a kik nála kihallgatáson jelentkeztek. Négy órákor kikocsizott, és pedig vagy a Viale Pariolun vagy pedig a campagnába. Az óta a merénylet óta, melyet elene Acciarito 1897. április 22-én elkövetett, óvatossá lett; mindig magas kocsiul, melyet maga hajtott, nehogy ug, mint Acciarito akarta, törrel surjálk le. Mikor a sétatokozásról visszatért, át-olvasta a beérkezett újságokat és táviratokat, s azután átment a királyné lakosztályába, hogy ka-

gyilkosra vettek magukat és mielőtt még csak gondolni is lehetett volna a dologról, az átvélő emberek egész tömege verődött össze, a mely miután nem sikerült a gyilkost azonnal megfogni, egymást ütötte, verte ököllel, bottal. Végre a csendöröknek sikerült a gyilkost kizárni. Ruhája össze volt rongyolva, teste több seből vérzett és a csendörök csak minden erejük megfeszítésével tudták a fiatal gyilkost a tömegből kiszabadítani és a legközelebbi csendőrállomásra vinni.

Mindenki azt hitte az első pillanatban, hogy a király megsebesült csak, de nem halt meg. Nem sokáig tartott azonban és mindenki megtudta az igazi, lesújtó valóságot: azt, hogy a golyó a király szívét fúrta át s mire a monzai királyi kastélyba érkezett a kocsi, a király kiserült. Panziovaglia gróf még rövid ideig a király holtteste mellett maradt, aztán a torna-veszenyő mellett Margit királynét, a ki a kastélyban várta vissza férjét, értesítse a szomorú valóról.

A tömeg, a mely a kastély előtt torlódott össze, átkozta és szidalmazta a golyó-érintet. Majd meghöngyözt, hogy a golyó a királyt megsebesítette és minden áron meg akarta lincselni a gyilkost. A polgármester csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudta megnyugtanni a végtelenül felzúgott tömeget.

Mint később határozottan megállapították, a merénylet összesen négy lövést tett a királyra. A királyt három golyó találta. Az egyik a szívébe fúródott és rögtön halált okozott.

Monza, július 30.
A király ellen a merényletet este 10 óra 45 perckor követték el. A király halála 11 óra 30 perckor következett be. A gyilkos a legnagyobb ezinizmussal ismert be tettét.

Milano, július 30.
Régóta készülődtek a torna-egyesületek a Monzán tegnap megtartott országos ünnepra. A királynak balesetlemléi voltak már egy nappal előbb s figyelmeztette, majd kérte a királyt, hogy ne menjen a torna-veszenyőre. De Umberto király hallani se akart erről. Azt mondogatta az aggódó királyné, hogy meg fogja tartani ígéretét, mert az ünnep programja szerint neki kell a díjakat kiosztania. Margit királyné csak ezek a rossz sejtelmek tartották vissza az ünneptől.

A királyi nyaralótól háromszáz méternyire van az a térség, a hol a torna-versenyeket rendezték. A király 9 óra 20 perckor érkezett nyitott udvari hintón Panziovaglia tábornokkal, a királyi ház miniszterével és Avogadro főhadiszállal. Az udvari fogat békán két kocsi, a hátsóon két udvari lakáj foglalt helyet.

Umberto király feleke szalonruhát és czilinderrel volt megtervezve a sok ezernyi nép frenetikus lelkesedéssel üdvözölte az uralkodót. Umberto király leugrott a kocsirol, a fogadóbizottság tagjaival kezelt szorított és felsietelt a pályaháza. Zúgott az éljenzés és kendőket lengtetek a közönség, miközben a király a helyére ment.

Corneta polgármesterhez, a ki az uralkodót az emelvényen üdvözölte, mosolygva, vidáman így szólt a király:

— Az ajándékok gyönyörűek. Nagyon örülök, hogy a fajtáság oly lelkesedéssel üdvözölt az egészséges sportot.

A király személyesen nyújtotta át a monzai torna-egyesületnek az első aranyérmét és egy pompás kis szobrot, a mely a szabadságot jelképezi.

Tizenegyedél óra volt, a mikor a díjak kiosztása bevégeződött. A király elbúcsuzott a jelenlévő előkelőségektől és kifelé indult, utközben barátságosan intgetett az ifjúság és a lelkesült közönség felé.

A kijáratok csak tíz méternyire van a királyi pályához, azelőtt állott az udvari hintó. Umberto király 10 óra 45 perckor szállott kocsira. Balkezeben tartva czilinderét, jobb kezével barátságosan intgetett az éljenző közönségnek s állva maradt a kocsiában. Főhadiszállás felé akart lépni a hátsóra, a mikor kiserült gyors egymásutánban lövészek dörögtek el. A tömeg csak eljénzt tovább. Mindenki azt hitte első pillanatban, hogy durranó rájöttök érgetnek fel a versenytér.

— Az első golyó a mellére érte a királyt, a második pedig a jobb hátra alatt hatolt a testébe, a harmadik golyó a balkeziját sebezte meg. Umberto király jobk kezét edzőleg emelte fel s gyorsan visszafordult a kocsiában.

Csak most vette észre a közönség, hogy mi történt. A lelkesedés, az éljenzés egy szempillantás alatt elesondosodott. A hintórol leugrott az egyik lakáj és a gyilkosra vette magát, a kit már akkor egy karabinier tiszt torkon ragadott. A kocsihoz közel állók rárohantak a merénylőre s meg akarták lincselni. Az előbb éljenzést szitkozódás váltotta fel. A közönség halálait kialsa a gyilkos fejére, valósággal dulakodott a csendörökkel és a katonákkal, a kik körülloptak a merénylőt.

A nagy zűrzavarban csak a főhadiszállás őrizte meg hidegvérrel. Gyorsan felszállott a kocsi, tárnogatta az ajándék királyt és rakított a kocsi-szóra, hogy vágatva hajtsjon. Az udvari hintó galoppban indult a palota felé. Kétféle mindenki előre tudni, hogy lassa a királyt.

— Mi baj? — Megsebesült? hanzott össze-vissza. De ezeket a kiáltásokat elnyelte a királyi pályához körül hullámzó sokaság zúgása, átkozódása. A csendörök csak négynehezen tudták a gyilkost a nép düböltől megoltalmazni, közben megkötözték, kocsiába emelték és gyors vágatva a rendőrségre vitték a merénylőt.

Pár perczig tartott, a mig a király kocsija a palotához ért. A mikor a hintó a rásos kapuhoz közeledett, a király kinyitotta szemét.

Panzio-Vaglia tábornok megkérdezte a királyt, hogy megsebesült-e?

— Nem hiszem, felelte a király. Csak egy ütést éreztem, de azt hiszem, sértelem vagyok.

A mint a kocsi megállt, a király fájóalmasan nyújtotta ki és jobboldalára hanyagolt.

Panzio-Vaglia tábornok felsietette a királyt az ülésben, de visszacsúszott a párnákra és elvesztette szemléletét. A királyi ház minisztere és a főhadiszállás leguottak és le akarták segíteni az uralkodót, akkor látták csak, hogy Umberto király meghalt.

A kastély kapujánál több udvari szolga állott. Az inasokat oda intette a főhadiszállás s aztán ártatosan levették a királyt a kocsirol és az első emeleten egy terembe vitték. Az alatt sokan orvosokért futottak. Hamarosan megérkezett commendatore Eria, Silvio és Verelli orvosokkal. Már semmit sem segíthettek. Felgömbölt a király kabátját és konstalták, hogy egy golyó a szívet járta át és pár percz múlva meghalt a királyt.

Monza, július 30.
A meghaldogult király arca szelid mosoly ül. Szeme nyitva van. A holttestet azonnal bezszenelték és később behalaszamozták.

A gyilkos.
Monza, július 30.
Minden tudósítás egyezik abban, hogy a merénylő még aránylag fiatal ember. A végtelenül elszánt ember hatását teszi. Elmondta, hogy Gaetano Bresinek hívják, 1869 november 10-én született Prato-ban és foglalkozására nézve selyem-szövő. Kijelentette továbbá, hogy anarchista. Amerikából, Patersonból jött és bűntársai nincsenek. A merényletet a monarchista intézmények ellen való gyűlöletből követte el. Monzán július 27-én érkezett Milánóból. Még tegnap hallgatták ki, a mikor ismételve erősítette, hogy semmi más nem vezetett, mint a gyűlölet a királyság intézményei ellen. Elmondta továbbá, hogy négy év előtt Amerikába vándorolt ki s hogy onnan néhány nap előtt csak azért tért vissza, hogy a királyt meggyilkolja. Minden kérdésére ismételve erősítette, hogy egyáltalában nincsenek bűntársai.

Róma, július 30.
A merénylő az egyik verzió szerint harmincezt éves, kalapos, más verzió szerint harmincezt éves selyem-szövő. Testvére a 11. tüzérezredben mint hadnagy szolgál. Bressi egy hónappal előzött tért vissza Amerikából és két hónap óta van Monzánban, a hol senki sem ismerte. A merénylőt elkövetésnél hihetetlenül hidegvérű és nyugodt volt és a mikor lőtt, arca nem egyetlen izma sem rándult meg. Kezén fehér keztűt viselt. Sem a mikor a tömeg megragadta és véresre verte, sem pedig a mikor leartóztatták, nem fejtette ki a legcsekélyebb ellenállást sem.

Monza, július 30.
A gyilkost a csendörök kaszárnyába vitték és vasra verték. Az alatt megjött a rendőrkapitány és a kerületi bíró.

A merénylő magas, erőteljes fiatal ember. Arca nem antipikus. Jól van öltözve. Hajja göndör, arca napbaránított.

Tizenegy órakor kezdődött a vallatás.

— Gaetano Bresucanak hívnak, mondotta a gyilkos. Harmincegy éves vagyok, Prato-ban, Flórens mellett születtem.

Azán elbeszélte a merénylő, hogy egy hónap előtt tért vissza Amerikából és két nap óta van Monzánban. Testvérem hadnagy a tizedik tüzérezredben. Anarchista és forradalmár. Megölte a királyt, mert — király, egyike a világ uralkodóinak.

A vallató bíró közbeszólt:

— Umberto királyt mindenki szerette!

— Az mindegy! En nem! felelte a gyilkos, aztán visszavezették cellájába.

Egy rendőrbiztos négy órával a merénylőt előtt egy fiatal nővel látta együtt a gyilkost a telt színhelyén, a hol többek közt kérdésközött a királyt és az előbbi millióágok felől, a kik a torna-versenyre jöttek.

— Az illető helyet ma reggel a via San Pietro Al' Otro-n leartóztatták, Caesara Ramella-nak hívják.

A gyász általános. A boltokat bezárták. Fekete zászlók lengenek minden házon.

A milánói osztrák-magyar kolónia részvéttáviratot küldött a királynéknak. Még reggel három órakor is tömegek sokan álldogálnak a monzai kastély előtt.

A milánói községgyűlés, a melynek többsége szocialistákból áll, elhatározta, hogy részvétet fejezi ki a királynéknak. Emlékeztetés a községgyűlésnek az a legutóbbi határozata, a melyvel kimondotta, hogy Umberto királyt utazása közben Milánóban nem adozták.

A lakajok egő gyertyákat helyeztek el köröskörül. Jöttek az udvari papok és beszenteltek a holttestet.

Az udvarhölgyek virágokat hintettek az ágyra és a földre.

A királyné ott maradt a kiterített holttestnél.

Ejjele tizenegy órakor az egész városban elterjedt a gyilkosság híre. A lakosság öngyölt a kastélyba. A kapu be volt zárva.

Mannheim, július 30.
Az itt dolgozó olasz munkások beszélik, hogy Saetano Brescia közölt dolgozott még nemrég és folyvást zsarolta társait.

Figyelmeztetés a merénylőre.
Páris, július 30.
A Temps jelenti: Az osztrák hatóságok június 20-án értesítették az olasz kormányt, hogy egy titkos társaság elhatározta az olasz király meggyilkolását. Az osztrák rendőrség ugyanis azon a napon Pontafelben leartóztattott egy embert, a ki bevallotta, hogy egy anarchista csoport arra szelme ki, hogy Umberto királyt megölje. Négy más szuverent is halálra ítélték az anarchisták. A leartóztátott anarchista azt mondta, hogy leartóztatása nem fogja megbuihustani a halálos ítélet végrehajtását, mert az anarchisták gondskodtak róla, hogy helyét más foglalja el. A mióta az olasz belügyminiszter ezt az értesítést megkapta, fokozta a rendőri felügyeletet a király körül, Saracco pedig fentartotta elődje intézkedéseit. A király azonban ellenzte ezeket az új rendelkezéseket és felszólította a belügyminisztert, hogy a régi rendes szolgálót állítsa vissza.

Letartóztatott anarchista.
Bécs, július 30.
Ma délután a Karlsplatzon letartóztatták egy olasz munkást, a miért ezt kiáltotta: Eljen az anarchia! A munkást átadták az országos fővárszéknek.

Bressi Budapestben.
Négy esztendővel ezelőtt, a mileniumi kiállítás évében az olasz király gyilkosa húzamosabb ideig Budapestben időzött. Augustus közepén a Városmező közelében levő Albergó a la rana rossa ezimű korcsmában, a hol a budapesti olasz munkások szoktak találkozni, egyszerre mindennapos vendég lett egy középtermetű, kissé köpezős, hirtelen szöke bajsúzó férfi. Bressi Angelo volt a jövevény. Selyemszövőnek mondta magát és bár munkát sohasem keresett, pénze mindig volt elég.

Bécsből jött Budapestre. Az osztrák császárvárosban ugyanis az időben a rendőrség a legnagyobb titokban erélyesen üldözni kezdte az anarchistaikat és a nemzetközi szocialistákat, a kik akkor ott tötték föl főhadiszállásukat. Az anarchisták legnagyobb része az olasz munkások köréből került ki és ezért a rendőrség is első sorban ezeket vette megfigyelés alá. A mikor az anarchisták neszét vették a veszedelemnek, Budapestben ütöttek tanyát. Ekkor került Bressi is a fővárosba. Három napig élt a Fiume-szállóban, a hova az olaszok rendszeren szállani szoktak, aztán pedig egy elvtársához költözött, a ki a Lónyay-utca 17. számú házában bérelt hónapos szobát.

Innen járt át a budai kis korcsmába, a hol az olasz munkások között az anarchista tanoknak híveket igyekezett toborozni. Intelligens ember léteére ékesszólóan bizonyította az anarchizmus előnyeit és apitációjának volt is eredménye.

Ebben az időben járt királynéknak gyilkosa, a véres kezű Luccheni is Budapestben. Az elvtársak az olasz korcsmában találkoztak először, azonban később már csak Bressi lakásán jöttek össze. A mikor aztán Lucchenit csavargás miatt a rendőrség letartóztatta, Bressi eltűnt a fővárosból.

Később keresték is, azonban ő már nem mutatkozott többé.

Tíz napig élt Budapestben, a hol csakhamar beállta, hogy a rendőrség ébersége megakadályozza agitációját. Monzánban most nagyobb sikerrel operált . . .

A hir hatása.
A hir hatása Romában.
Róma, július 30.
Egész Róma a remírh szinte bémító hatása alatt áll. A szörnyű esemény híre éjfélt után két órakor érkezett meg, a hol eleinte nem akarták elhinni s csak, a mikor az első hírek megerősítőt táviratok érkeztek Monzából, hitték el a rémes valóságot.

Az első hir érkeztekor álmából fölébressztették a belügyminisztert, a ki iszonyúan megrémült a felöltözöközött és aztán kulonvonattal reggel 7 órakor Monzába utazott. Kimondhatatlanul mindenfél a szörnyűkés. Utan-utóleben ijedt arcokézt látni.

Saracco miniszterelnök a szomorú hir vétele után rögtön körlevelet intézett a prefektusokhoz az egész országban. A körlevélben értesítette a prefektusokat a borzalmas eseményről és felszólította őket, hogy a csend és rend fenntartására örlökjének. A kormány palotája előtt nagy ember-tömeg hullamzik. Megdöbbenve várják az újabb híreket. Az arcok nagy fájdalom tüközödik vissza s mindenütt nagy elkeseredéssel beszélnek a merénylőről. Umberto király meggyilkolásának híret az összes udvarnok megátviratolták.

A lapok még kevés hírt kaptak a merénylőről. Értekeny szavakkal emlékeznek meg a loyvárosi olasz király szomorú sorsáról, a ki ezt a halál bizonyára nem érdemelte meg.

A „Livorno“ azt írja, hogy elgondolni is kegyetlenség, hogy a neppek loyváros szolgája, a milyen volt az olasz király, gyilkos kezének esett áldozatul. Több lap fájdalmasan kárhoztatja a király könnyelműségét, a melylyel a veszélyt kicenyelte.

Egész Róma gyászba dőlözött. Az összes üzletek zárva, az ajtókban feliratok vannak, a melyek a nemzeti gyászt hirdetik. Az utcákon megszámálhatatlan embersokaság tolong a legnagyobb eszanduen. A hazukról tekezte zászlók lengenek. Általános lehangoltság uralkodik. A közlekedés szűnelt.

A meggyilkolt király holttestét Rómába hozzák és a Pantheonban helyezik örök nyugalomra.

Róma, július 30.
A monzai gyilkosság híre rendkívül mély hatást tett a lakosságra. Umberto király nagyon jó ember volt, kedveskedő, jószámul és leereszkedéssel mindenkit meggyezett. Szive a mostani politikai küzdelemben nem volt elég kemény. A loyvárosiasabb és legemesebb lelkű emberek egyike volt és ennek a jó embernek most zanak meg a monzai gyilkosságról, de a nagykövetség hivatalnokai mindössze csak a gyilkosság híret tudtak megértesíteni. Erdekes dolog, hogy a legelső ember, a ki Umberto meggyilkolását megdudta, Milan király volt, a ki ma reggel hét órakor táviratot kapott állítólag Belgrádból, a melyben a gyilkosság híret közölték vele.

Bécs, július 30.
Az itteni olasz nagykövetséghez ma reggel háromnegyed nyolc órakor érkezett a monzai gyilkosság első híre. Újságíró hozta, a ki azonban senkit sem talalt ott. Negyedórával később sürgős állami távirat érkezett, a melyet azonban nem lehetett kézbesíteni, mert gróf Nigra nagykövet Bizanbergben Bécs mellett nyaral, Fusani marsebe ügyívő pedig a Bécs melletti Mauerben időzik. A szolgák végre elhatározták, hogy a táviratot elküldik baró Pisciotti nagykövetségi titkar lakására. Az egyik szolga beköcsin vitte el a táviratot a hárohoz, a ki épen furdott. A titkar azonnal felöltözöközött és a távirat tartalmán megremölve, az észak-nyugati pályaudvarra hajtott, hogy a gyzásos hirt Nigra gróffal tudassa. Gróf Nigra délebb egy órakor érkezett.

A sürgős állami távirat rövidesen tudatta, hogy Umberto királyt tegnap éjfélt tíz órakor Monzánban meggyilkolták. Az itt élő olaszok közül ma délelőtt igen sokan jelentek meg a nagykövetségen, hogy közelebbi részleteket tudjanak meg a monzai gyilkosságról, de a nagykövetség hivatalnokai mindössze csak a gyilkosság híret tudtak megértesíteni. Erdekes dolog, hogy a legelső ember, a ki Umberto meggyilkolását megdudta, Milan király volt, a ki ma reggel hét órakor táviratot kapott állítólag Belgrádból, a melyben a gyilkosság híret közölték vele.

Bécs, július 30.
A Wiener Abendpost Umberto király haláláról azt mondja egyebek között: Egy iszonyú gattelt megölt az Olaszországot egész világ tisztelte uralkodójától. Umberto életmódjával ragyogó példaképe volt népének. Néhány napokban hivottat a trónra a nápolyi herceg. Ha ő és felesége anyja a nagy fájdalomban fogékony a világ és az egész civilizált világ fájdalmas részvétében. Melyekben és igazban sehoh sem érzik Olaszország bánatát, mint császáruknak udvarán és Ausztria-Magyarországon, népi között, mert Umberto király Ausztria-Magyarországon, mint Ferencz József császár és király loyvárosi barátja és mint a hármasszövetségnek és béke politikájának erős oszlopa nagy tekintélyben állott és tiszteltetéses rokonszenvet élvezett.

Bécs, július 30.
Rainer főherceg Welsből részvéttáviratot intézett az olasz nagykövethöz. Az olasz követségen részvétet fejezték ki továbbá Körber miniszterelnök, gróf Schöen küllügyminiszteri osztályfőnök, a diplomáciai karnak Bécsben lévő tagjai, az udvari méltóságok és az itteni olasz kolónia.

Bécs, július 30.
A mai lapok mind felháborodással írnak a monzai merénylőről. A „Neue Freie Presse“ ezt mondja: Umberto király halála nemcsak Olaszországban, hanem az egész világon mély részvétet fog kelteni. Umberto király a legjobb olasz hazafi volt. A lap aztán felsorolja a király jellemének fényes tulajdonságait és végül azt mondja, hogy Ausztria-Magyarországon és Németország a legelső leszne a kondoleáló államok között, mert Umberto király jó szövetségese volt.

A „Fremdenblatt“ borzostat dolognak mondja, hogy egy király, a ki sohasem gondolt magára, hanem mindig csak kötelességeire, egy királyt, a ki az egész ország szeretője és az egész világ tisztelt, saját hazájának fia gyilkolt meg.

Bécs, július 30.
A mai lapok mind felháborodással írnak a monzai merénylőről. A „Neue Freie Presse“ ezt mondja: Umberto király halála nemcsak Olaszországban, hanem az egész világon mély részvétet fog kelteni. Umberto király a legjobb olasz hazafi volt. A lap aztán felsorolja a király jellemének fényes tulajdonságait és végül azt mondja, hogy Ausztria-Magyarországon és Németország a legelső leszne a kondoleáló államok között, mert Umberto király jó szövetségese volt.

A „Fremdenblatt“ borzostat dolognak mondja, hogy egy király, a ki sohasem gondolt magára, hanem mindig csak kötelességeire, egy királyt, a ki az egész ország szeretője és az egész világ tisztelt, saját hazájának fia gyilkolt meg.

Bécs, július 30.
A Wiener Abendpost Umberto király haláláról azt mondja egyebek között: Egy iszonyú gattelt megölt az Olaszországot egész világ tisztelte uralkodójától. Umberto életmódjával ragyogó példaképe volt népének. Néhány napokban hivottat a trónra a nápolyi herceg. Ha ő és felesége anyja a nagy fájdalomban fogékony a világ és az egész civilizált világ fájdalmas részvétében. Melyekben és igazban sehoh sem érzik Olaszország bánatát, mint császáruknak udvarán és Ausztria-Magyarországon, népi között, mert Umberto király Ausztria-Magyarországon, mint Ferencz József császár és király loyvárosi barátja és mint a hármasszövetségnek és béke politikájának erős oszlopa nagy tekintélyben állott és tiszteltetéses rokonszenvet élvezett.

Bécs, július 30.
Rainer főherceg Welsből részvéttáviratot intézett az olasz nagykövethöz. Az olasz követségen részvétet fejezték ki továbbá Körber miniszterelnök, gróf Schöen küllügyminiszteri osztályfőnök, a diplomáciai karnak Bécsben lévő tagjai, az udvari méltóságok és az itteni olasz kolónia.

Bécs, július 30.
A mai lapok mind felháborodással írnak a monzai merénylőről. A „Neue Freie Presse“ ezt mondja: Umberto király halála nemcsak Olaszországban, hanem az egész világon mély részvétet fog kelteni. Umberto király a legjobb olasz hazafi volt. A lap aztán felsorolja a király jellemének fényes tulajdonságait és végül azt mondja, hogy Ausztria-Magyarországon és Németország a legelső leszne a kondoleáló államok között, mert Umberto király jó szövetségese volt.

A „Fremdenblatt“ borzostat dolognak mondja, hogy egy király, a ki sohasem gondolt magára, hanem mindig csak kötelességeire, egy királyt, a ki az egész ország szeretője és az egész világ tisztelt, saját hazájának fia gyilkolt meg.

Bécs, július 30.
A Wiener Abendpost Umberto király haláláról azt mondja egyebek között: Egy iszonyú gattelt megölt az Olaszországot egész világ tisztelte uralkodójától. Umberto életmódjával ragyogó példaképe volt népének. Néhány napokban hivottat a trónra a nápolyi herceg. Ha ő és felesége anyja a nagy fájdalomban fogékony a világ és az egész civilizált világ fájdalmas részvétében. Melyekben és igazban sehoh sem érzik Olaszország bánatát, mint császáruknak udvarán és Ausztria-Magyarországon, népi között, mert Umberto király Ausztria-Magyarországon, mint Ferencz József császár és király loyvárosi barátja és mint a hármasszövetségnek és béke politikájának erős oszlopa nagy tekintélyben állott és tiszteltetéses rokonszenvet élvezett.

«Polgártársak! Egy gonosz kez meggyilkolta tegnap Umberto királyt. Ez a szörnyű gattelt abban a pillanatban fosztotta meg Olaszországot királytól, a melyben az újra tanuljék eladt annak, hogy hazánk ifjúságát szíven viseli. Ezt a rémetletet az egész civilizált világ megdöbbenéssel fogadja.

Mi rómaiak, a kik elhunyt uralkodónk szívének szívegét mindennap tapasztalhattuk, mely fájdalommal szomorkodunk azon a szerencsétlenségen, mely hazánkat érte.»

A hir hatása Budapestben.
Világászóló eseményekről, mint a milyen az olasz király meggyilkolása, a fővárosban igen gyorsan szoktak értesülni. Erről a gyzásos eseményről azonban csak tíz órával az esemény lefolyása után érkezett első hir. A gyilkos merénylőt vasárnap éjfélt tíz és tizenegy óra között történt. Az első távirat, a mely hírló hozta, mégis reggel nyolc óra után érkezett. Futó tűzként terjedt el csakhamar a hir és a város minden réjébe szökött hozzánk telefon utján kérdések, hogy igaz-e a hir, vagy misztifikáció. Hivatalos alakban pedig a délután folyamán még jutott Umberto király budapesti olasz konzulhoz.

A főkonzul mindazáltal kütözte a felső erdő-sor 11. számú háza, a hol a konzulátus hivatalos helyisége van, az olasz nemzeti lobogót, még pedig a nagy gyzás jelű felárbozra. Az olasz konzulátuson a délelőtt délután folyamán a budapesti olasz kolónia igen számos tagja járt, hogy részvétet kifejezzen.

Mondanunk sem kell, hogy a hir a lakosság körében a legmélyebb felháborodást keltette az undok gattelt iránt, másrészt a legmélyebb részvét nyilvánult mindenfelé az olasz király tragikus halálá iránt. Az egész napon át semmi másról nem beszéltek, mint a szörnyű gyilkosságról, az áldozatról és az emberi érzéseiből kivetközött merénylőről.

Bolatti főkonzul egy újságíróknak arra a kérdésre, hogy miért idözött most az olasz királyi pár Monzánban, a következőket mondta:

— Az olasz királyi pár a nyarat rendszeren Monzánban szokta töltöni, ott pompás nyaralójuk van. Az idén ő felisége nem akart hosszabb ideig ott tartózkodni, hanem vadászirándulásokot tervezett. Az, hogy éppen Monzánban érte őt a gyilkos golyó, mutatja a gyilkos természetűségét. Ott ő felisége könyekben volt hozzáférhető. De hiszen már harmadszor állt a király oly közel a halálhoz. Ezelőtt 30 évvel Napolyban, közel három évvel ezelőtt Rómában és most Monzánban. Dacára annak, hogy Umberto király tudta, hogy az anarchizmus folyton leselkedik rá, sohasem kerulte a veszedelmet. Ez a hő bátorság tette vakmerőkké a gaz merénylőt. En különben nem hiszem, hogy anarchista volt a tettes, inkább gyűjtök, hogy örült, mert csak örült követelt el ily aljas, galád tettet.

A hir hatása Bécsben.
Bécs, július 30.
Az itteni olasz nagykövetséghez ma reggel háromnegyed nyolc órakor érkezett a monzai gyilkosság első híre. Újságíró hozta, a ki azonban senkit sem talalt ott. Negyedórával később sürgős állami távirat érkezett, a melyet azonban nem lehetett kézbesíteni, mert gróf Nigra nagykövet Bizanbergben Bécs mellett nyaral, Fusani marsebe ügyívő pedig a Bécs melletti Mauerben időzik. A szolgák végre elhatározták, hogy a táviratot elküldik baró Pisciotti nagykövetségi titkar lakására. Az egyik szolga beköcsin vitte el a táviratot a hárohoz, a ki épen furdott. A titkar azonnal felöltözöközött és a távirat tartalmán megremölve, az észak-nyugati pályaudvarra hajtott, hogy a gyzásos hirt Nigra gróffal tudassa. Gróf Nigra délebb egy órakor érkezett.

A sürgős állami távirat rövidesen tudatta, hogy Umberto királyt tegnap éjfélt tíz órakor Monzánban meggyilkolták. Az itt élő olaszok közül ma délelőtt igen sokan jelentek meg a nagykövetségen, hogy közelebbi részleteket tudjanak meg a monzai gyilkosságról, de a nagykövetség hivatalnokai mindössze csak a gyilkosság híret tudtak megértesíteni. Erdekes dolog, hogy a legelső ember, a ki Umberto meggyilkolását megdudta, Milan király volt, a ki ma reggel hét órakor táviratot kapott állítólag Belgrádból, a melyben a gyilkosság híret közölték vele.

Bécs, július 30.
Az Wiener Abendpost Umberto király haláláról azt mondja egyebek között: Egy iszonyú gattelt megölt az Olaszországot egész világ tisztelte uralkodójától. Umberto életmódjával ragyogó példaképe volt népének. Néhány napokban hivottat a trónra a nápolyi herceg. Ha ő és felesége anyja a nagy fájdalomban fogékony a világ és az egész civilizált világ fájdalmas részvétében. Melyekben és igazban sehoh sem érzik Olaszország bánatát, mint császáruknak udvarán és Ausztria-Magyarországon, népi között, mert Umberto király Ausztria-Magyarországon, mint Ferencz József császár és király loyvárosi barátja és mint a hármasszövetségnek és béke politikájának erős oszlopa nagy tekintélyben állott és tiszteltetéses rokonszenvet élvezett.

Bécs, július 30.
Rainer főherceg Welsből részvéttáviratot intézett az olasz nagykövethöz. Az olasz követségen részvétet fejezték ki továbbá Körber miniszterelnök, gróf Schöen küllügyminiszteri osztályfőnök, a diplomáciai karnak Bécsben lévő tagjai, az udvari méltóságok és az itteni olasz kolónia.

Bécs, július 30.
A mai lapok mind felháborodással írnak a monzai merénylőről. A „Neue Freie Presse“ ezt mondja: Umberto király halála nemcsak Olaszországban, hanem az egész világon mély részvétet fog kelteni. Umberto király a legjobb olasz hazafi volt. A lap aztán felsorolja a király jellemének fényes tulajdonságait és végül azt mondja, hogy Ausztria-Magyarországon és Németország a legelső leszne a kondoleáló államok között, mert Umberto király jó szövetségese volt.

A „Fremdenblatt“ borzostat dolognak mondja, hogy egy király, a ki sohasem gondolt magára, hanem mindig csak kötelességeire, egy királyt, a ki az egész ország szeretője és az egész világ tisztelt, saját hazájának fia gyilkolt meg.

Bécs, július 30.
A Wiener Abendpost Umberto király haláláról azt mondja egyebek között: Egy iszonyú gattelt megölt az Olaszországot egész világ tisztelte uralkodójától. Umberto életmódjával ragyogó példaképe volt népének. Néhány napokban hivottat a trónra a nápolyi herceg. Ha ő és felesége anyja a nagy fájdalomban fogékony a világ és az egész civilizált világ fájdalmas részvétében. Melyekben és igazban sehoh sem érzik Olaszország bánatát, mint császáruknak udvarán és Ausztria-Magyarországon, népi között, mert Umberto király Ausztria-Magyarországon, mint Ferencz József császár és király loyvárosi barátja és mint a hármasszövetségnek és béke politikájának erős oszlopa nagy tekintélyben állott és tiszteltetéses rokonszenvet élvezett.

Bécs, július 30.
Rainer főherceg Welsből részvéttáviratot intézett az olasz nagykövethöz. Az olasz követségen részvétet fejezték ki továbbá Körber miniszterelnök, gróf Schöen küllügyminiszteri osztályfőnök, a diplomáciai karnak Bécsben lévő tagjai, az udvari méltóságok és az itteni olasz kolónia.

Bécs, július 30.
A mai lapok mind felháborodással írnak a monzai merénylőről. A „Neue Freie Presse“ ezt mondja: Umberto király halála nemcsak Olaszországban, hanem az egész világon mély részvétet fog kelteni. Umberto király a legjobb olasz hazafi volt. A lap aztán felsorolja a király jellemének fényes tulajdonságait és végül azt mondja, hogy Ausztria-Magyarországon és Németország a legelső leszne a kondoleáló államok között, mert Umberto király jó szövetségese volt.

A „Fremdenblatt“ borzostat dolognak mondja, hogy egy király, a ki sohasem gondolt magára, hanem mindig csak kötelességeire, egy királyt, a ki az egész ország szeretője és az egész világ tisztelt, saját hazájának fia gyilkolt meg.

Bécs, július 30.
A Wiener Abendpost Umberto király haláláról azt mondja egyebek között: Egy iszonyú gattelt megölt az Olaszországot egész világ tisztelte uralkodójától. Umberto életmódjával ragyogó példaképe volt népének. Néhány napokban hivottat a trónra a nápolyi herceg. Ha ő és felesége anyja a nagy fájdalomban fogékony a világ és az egész civilizált világ fájdalmas részvétében. Melyekben és igazban sehoh sem érzik Olaszország bánatát, mint császáruknak udvarán és Ausztria-Magyarországon, népi között, mert Umberto király Ausztria-Magyarországon, mint Ferencz József császár és király loyvárosi barátja és mint a hármasszövetségnek és béke politikájának erős oszlopa nagy tekintélyben állott és tiszteltetéses rokonszenvet élvezett.

Bécs, július 30.
Rainer főherceg Welsből részvéttáviratot intézett az olasz nagykövethöz. Az olasz követségen részvétet fejezték ki továbbá Körber miniszterelnök, gróf Schöen küllügyminiszteri osztályfőnök, a diplomáciai karnak Bécsben lévő tagjai, az udvari méltóságok és az itteni olasz kolónia.

Bécs, július 3

Berlin, július 30. A Wolff-ügynökség jelenté Tiencsinből július 26-iki kelte: Július 24-én Tiencsin közelében egy 80 fős japán csapat megérkezett...

Berlin, július 30. A Wittkeind: német szállítóközös az első tengeri zászlóalj elhagyására július 28-án...

Berlin, július 30. A Tagerlatnak jelentik Konstantinápolyból, hogy a nagyhatalmak főszoletottai a portai, hogy vegyen részt a kínai expedícióban...

Bern, július 30. A kínai távírvonalat Sanghaj és Csiu között elvették.

Hongkong, július 30. A Maria Teresia osztrák-magyar gőzösön kívül a "Marathon" angol cirkáló hajó, továbbá szárazföldi csapatok...

Bécs, július 30. Távirati jelentés szerint a Kaiserin Elisabeth és Aspern osztrák-magyar hadihajók Szebebe érkeztek...

Pétervár, július 30. A kereskedelmi minisztérium hivatalos lapja jelenté Port-Arthurból 25-iki kelte: Alexejev al-tengenny Tiencsinben több ízben összehívta...

Berlin, július 30. A tiencsini német konzul jelenté 28-iki kelte, hogy Below, a pekingi német követés titkára, e hónap 21-én el tárt...

Berlin, július 30. A csúfni német konzul táviratozta 27-iki kelte: A sautangi kormányzók hoztam intézett távirati jelentése szerint pekingi követésünknek szövege...

Berlin, július 30. A Csáky-család négy lóti von hantján vonul be. A hivatalos fogadtatás a Constantin-téren felállított díadal-kapunál...

EGYHÁZ A váci püspök bevonulása. Gróf Csáky Károly, az új váci püspök augusztus ötödikei tüze ki bevonulását székvarosába...

A szegedi új honvédkörlet parancsnok. Valentins Dániel vezérőrnagy, a szegedi második honvédkörlet tényleges parancsnoka augusztus 6-án foglalta el hivatalát...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

A kilencz halála. Minden utcagyereket ismerté Debrezében Freudenfeld Laaszt, bar a nevet nem ige tudták...

A román zsidók viszontagságai. A román zsidó-ellenes harcok a háromszéki vidéken kezdődtek...

UJDONSÁGOK. Személyi hírek. Frigyes főherceg Pozsonyban Badenbe utazott. Báró Seefried hontmegyéi birtoka...

Kedves barátom! Kérem a vasárnap számban rá vonatkozó cikket helyreigazítani. Az arany órák nem én találtam...

Borzasztó halál. Dr. Herz József lőportüvére járás orvosi 19 éves fia, ki epilepsziában szenvedett...

Halott az uton. Ma reggel a Gellérthegynek a Ferenc József-féle névvel oldalt egy férfi holttestre akadtak...

A nagyanya szerelme. Gödöllőn az éjelen szelmi dráma játszódott le. Hárei egy negyvenköt éves asszony...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

A kilencz halála. Minden utcagyereket ismerté Debrezében Freudenfeld Laaszt, bar a nevet nem ige tudták...

A román zsidók viszontagságai. A román zsidó-ellenes harcok a háromszéki vidéken kezdődtek...

A politikai viszonyok Amerikában. Madarász József országgyűlési képviselő egy Amerikában lakó barátjától...

A republikánusok és a demokraták egyesítése. A republikánusok és a demokraták egyesítése...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Méregkeverő leányok. Szabadkórú táviratozok levelükből, hogy a Vajnszándor képviselő lövészterületén, Dajnai Pált, két rosszhírű leány mérgezték...

Öngyilkosságok. Papp György, a 20. osztály-türedében szolgáló egyéves önkéntes, tegnap este Lippán...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Verkedés. Vöcske János napaszmós az éjelen összeveszett Bittó József 44. gyalgazredbeli közegegy, a tárok-utca 10. számú ház előtt...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

Az oroszhegyi tűz. Székelyudvarhelyről táviratozok, hogy az oroszhegyi községben legették a szabad és a török jövőkötőket...

